

Met de afronding van het onderzoek van Wageningen Universiteit, de start van educatieprogramma's samen met verschillende onderwijsinstellingen, de energieke start van streekeigen hout en een houtveredelingsprogramma, herstel van de Ischaterbeek, aanhoudende publieke belangstelling en een vernieuwd veldwerkcentrum is er sprake van een hernieuwde oriëntatie voor de Stichting Waterpark.

onderzoek

In 2010 is het onderzoek door Wageningen Universiteit/Plant Research International naar de zuiveringseffectiviteit van duurzame rietfilters afgerond. Samen met Alterra en KIWA wordt in 2011 het eindverslag gepresenteerd. Kort gezegd zijn de resultaten opmerkelijk goed: afhankelijk van de verblijfstijd kan er zo'n 60 – 80% van fosfaat en stikstof uit het oppervlaktewater door rietzuivering en rietoogst verwijderd worden. Ruim voldoende om ecologisch water 'te produceren' en daarmee kwetsbare natuur te vernatten. Vervolgonderzoek is gewenst, omdat er nog veel vragen overblijven, zoals de type diversiteit van het bodemleven, de mate van opname van zware metalen door riet en de binding van oestrogenen door de wortelstelsels. Helaas zijn veel onderzoeksprogramma's door de bezuinigingen getroffen en heeft er dit jaar geen vervolgonderzoek in deze zin plaatsgevonden. Vooralsnog blijft Wageningen verbonden aan

het Waterpark. De komende twee jaar worden op basaal niveau (zuiverings)metingen verricht om de bestaande uitkomsten te verfijnen. Onderwijl wordt er hard gewerkt om additionele financiering rond te krijgen voor gewenst vervolgonderzoek. Feitelijk blijft Wageningen pachter van de rietfilters tot in ieder geval 2012.

boomschouw en botenbouw

Sinds enige tijd is er een constructief contact met de scheepsbouwers van de 'Enterse Waarf'. We hebben als Stichting Waterpark het stoute plan opgevat om samen met de Enterse Waarf een reconstructie te gaan maken van een heuse Buurserbeekpot. Dat is een kleine zomp, maar toch met aanmerkelijke verschillen. Een spannend project, want een echt historisch voorbeeld of een verantwoorde tekening van zo'n schuit bestaat er niet. We nemen er de tijd voor, want de pot zal in fasen gebouwd worden,

deels voorbereid op de houtwaterplaats op het Lankheet en gebouwd in Enter in een werkervaringsproject. (Deze opzet maakt het ook mogelijk om gaandeweg het proces sponsoren te enthousiasmeren). Rond deze bouwfases zullen verschillende activiteiten georganiseerd gaan worden, zowel in Haaksbergen als in Enter. Op woensdag 24 maart is op het Lankheet een 'boomschouw' gehouden om het eerste hout voor deze

boot te selecteren. 's Avonds werd een lezing verzorgd door Gerrit Kraa, auteur van het boekje *De zoon van de zompschipper*. De avond is ingeleid door Gerrit Harbers, bestuurslid van en een van de drijvende krachten achter de Stichting Enterse Zomp. Door de zomerstorm was de uitkomst van de boomschouw echter snel achterhaald. Enorme valwinden hebben pleksgewijs ravages aangericht. Ook een aantal prachtige eiken is geveld. Geluk bij een ongeluk: enkele daarvan bleken bij uitstek geschikt voor de herbouw van de buurserbeekpot.

houtteelt en paddenstoelen

Samenhangend met het Streekeigen Houtproject, is dit jaar de aanzet gegeven voor een nieuwe aanplant van kwaliteitshout. Ook in de toekomst moet er immers goed hout beschikbaar zijn. Daarom is er achter het veldwerkcentrum een perceel vrijgemaakt, waar een bijzondere wijze van houtteelt gaat plaatsvinden. De helft van het grondoppervlak wordt verrijkt met mycorrhizaschimmels, om te kijken of de vitaliteit van de jonge aanplant kan worden versterkt. Schimmels zijn nodig voor de boom vanwege een optimale vocht- en voedingshuishouding. Van nature vormen

zich deze schimmels langzaam rondom de wortels, maar door de bodem op deze manier vooraf te stimuleren wordt een extra positief groeieffect verwacht. In ieder geval een betere weerstand tegen ziekten. Bijkomend voordeel is dat eetbare paddenstoelen in het najaar geoogst kunnen worden, zoals eekhoornbrood en cantharellen. Het project is opgezet in samenwerking met Ir. Femke Maes van het Overijssels Particulier Grondbezit (OPG), paddenstoelenkweker Jan Nijboer en Lida Stork van landgoed Hof te Boekelo.

varkenssnuit

Overigens bleek het geen sinecure om dit perceel plantrijp te maken. Adelaarsvaren domineert hier en is moeilijk te bestrijden. Natuurlijke bosverjonging is daardoor bijzonder moeilijk, maar ook het aanplanten is problematisch. De varens groeien veel sneller dan de jonge aanplant, verstikken deze in het zomerseizoen en geven bovendien veel schaduw. Om de varens hier en elders op het Lankheet effectief te bestrijden heeft het Lankheet samen met Mario den Hoedt van de Bosgroep Noordoost-Nederland en Freddie Florijn van bosfirma Florijn een varenploeg ontwikkeld, die 'de varkenssnuit' is gedoopt. Dit omdat enkele jaren eerder varkens zijn ingezet om varens te bestrijden. Deze bleken wel effectief, maar het landschap werd met reeksen 'bomkraters' op z'n kop gezet. Geen wortelstok zat voor deze dieren te diep ... De bedoeling is de grond twee keer te bewerken en dan kan de aanplant van het bosplantsoen met schimmels en al in het najaar plaatsvinden. We noemen dit aanstaande bosperceel, 'het voorbeeldbos'. Omdat vroeger aan dit bos het lustprieel lag van de vroegere, 18e eeuwse eigenaren van het Lankheet, heeft landschapsarchitect Christian Pfeiffer een ontwerp gemaakt voor het padenpatroon. Dit is geïnspireerd op de nuts- en siertuinen die eertijds bij dit soort prieëlen werden aangelegd.

Ischaterbeek

Weer samenhangend met dit voorbeeldbos, is het herstel van de Ischaterbeek, die langs het perceel loopt. Aangevoerd water kan gestuwd worden, zodat de bodem van het voorbeeldbos tot ver in de zomer vocht kan aantrekken. De beek is vernoemd naar het erf Ischaten, de oude naam van de huidige boerderij de Pingel of Groot Lankheet. De beek werd tot 1663 gevoed uit verschillende bronnen langs de grote es de Heetbrook. Doordat in dat jaar de omvloed rond de Oostendorper watermolen werd gegraven ten behoeve van de scheepvaart, nota bene langs de rand van es, is de beek drooggefallen. De bronnen liepen leeg in de nieuwe vaart. Wellicht is een deel van de beekloop nog gevoed vanuit het Keppelkanaaltje dat daarna is aangelegd om water uit die omvloed af te tappen. Deze verbinding is nu hersteld door een houten goot. Wandelaars kunnen nu water ervaren op weg naar het Waterpark. Verderop is een boomaqueduct gemaakt, een uitgeholde eik die het water over een afvoersloot draagt. Bezoekers kunnen na het aquaduct langs een deel van de oude beekloop wandelen. Tijdens het opnieuw uitgraven van de beek -'herprofileren' met een mooi woord- werden er in het traject achter de Pingel allerlei gebruiksartikelen gevonden uit de periode 1890 – 1940: grepen, zisen, kettingen, hoefijzers, paardentuig, schoei- sel, (medicijn)flessen, ketels, kuipen en kopjes. Indertijd was het gebruikelijk om afval rondom het huis te begraven. Een reguliere vuilophaal- dienst bestond nog niet ...

Het herstel van de beek is mogelijk gemaakt vanwege de provinciale regeling Historische Kwaliteit Landgoederen Overijssel (HKLO), gecoördineerd door het Overijssels Particulier Grondbezit (OPG).

veldwerkcentrum

Het veldwerkcentrum heeft dit jaar een zichtbare verandering ondergaan. Langs de muren zijn fraaie vitrinekasten getimmerd, met glazen schuifdeuren en museumverlichting. Het is de bedoeling om hierin archeologische en geologische vondsten te exposeren, die de (ontstaans)geschiedenis van het Lankheet illustreren. De verschillende voorwerpen kunnen worden gebruikt bij uiteenlopende onderwijsactiviteiten.

De uitvoering was in handen van 't Gilde uit Haaksbergen, een samenwerkingsverband van gepensioneerde vrijwilligers die met grote betrokkenheid en vakmanschap dit project hebben gerealiseerd. Door hun inzet kon de bijdrage van het Prins Bernhard Cultuurfonds uit 2009 optimaal besteed worden en de uitgaven door de vele vrijwilligersuren binnen de perken blijven. Daarnaast was er sponsoring door Ten Hagen Schilderwerken, Hubo Wieskamp en Hubers Elektro. Waarvoor dank!

publiciteit

Ook afgelopen jaar publiciteit en media-aandacht voor het Waterpark. Bijvoorbeeld in de Werkplaats 11 van de Koninklijke Nederlandsche Heidemij, het eindverslag van de Stichting Leven met Water, VVA-magazine, het tijdschrift van de Alumnivereniging van Larenstein en in Business Life. Verder is het waterpark gepresenteerd op een gezamenlijke werkconferentie in Harderwijk van de Christelijke Agrarische Hogeschool Dronten (CAH), Regio Noord-Veluwe en Noord-Veluwe Biobased (februari), op het jaarcongres van de Nederlandsche Vereniging van Rentmeesters op de Hoge Veluwe (oktober) en op de Beursvloer Biodiversiteit van de provincie Brabant (november). Verder een leuke uitzending in het programma Buitenbeentje van RTV-oost. Daarnaast heeft het Waterpark een rol gespeeld, dat wil zeggen gefigureerd in een promotiefilm van het zogenaamde Landschapsmanifest, een breed initiatief van natuur- en landschapsorganisaties voor het behoud en het herstel van historisch landschap.

rondleidingen

Bijzondere groepen hebben dit jaar het Waterpark aangedaan waaronder een internationale jeugdgroep in het kader van Lions Youth Exchange, de terreinbeheerders van Kroondomeinen en een delegatie van burgemeesters uit Oost-Gelderland samen met dijkgraaf Henk van Brink. Daarnaast de reguliere bezoekersgroepen op de vaste eerste zaterdagen van de maand of op verzoek. Bij elkaar hebben de gidsen van de Historische Kring Haaksbergen ook dit jaar bijna 1000 (!) mensen rondgeleid. Op de gidsenavond op 4 november is dit gememoreerd en zijn voor komend jaar weer nieuwe (scholings)plannen gemaakt. Zonder de onvermoeibare inzet van deze enthousiaste gebiedsspecialisten is het ondenkbaar om zoveel mensen op deze inhoudelijke wijze van het Lankheet en het Waterpark mee te laten genieten.

Tot slot een woord van dank aan de Stichting Edwina van Heek. Ook afgelopen jaar heeft zij het Waterpark ondersteund met een financiële bijdrage. Kwetsbare zaken en taken als landschapsonderhoud, kunst, cultuur en zorgprojecten zijn daardoor mede mogelijk gemaakt. Het Waterpark staat steeds meer op eigen benen, maar dit soort bijdragen zijn noodzakelijk om juist die meerwaarde te genereren waar het landschap in deze tijd om vraagt.